

Ratusz

Ratusz na Rynku

Klatka schodowa

Klatka schodowa

Ratusz nocą

Sala obrad

Sala Rycerska

Klatka schodowa

Pierwszy ratusz w Rzeszowie istniał zapewne w XIV w. Akt lokacyjny miasta z 1427 wystawiony przez Piotra Lunaka z Wiśnicza i Stoigniewa z Szumska poświadcza istnienie w owym czasie ratusza wraz z piwnicami, gdzie sprzedawano wino i miód. Dalsze dzieje r. są nieznane, prawdopodobnie podczas walk z najeźdźcami i w pożarach miasta wielokrotnie ulegał zniszczeniu. Nowy ratusz zbudowano na polecenie Mikołaja Spytka Ligęzy przed 1591. Był to niewielki murowany budynek z gankiem, przedsionkiem i wieżą, otoczony licznymi kramnicami. Ten budynek został zniszczony podczas najazdu Jerzego Rakoczego w 1657. Budynek ratusza wspominają dokumenty dopiero w końcu XVII w. Ok. 1730 r. był remontowany i rozbudowany pod kierownictwem K. H. Wiedemanna. Była to budowla o zróżnicowanej bryle, z wieżą zegarową. Nie wiadomo, czy przebudowany w 1820 przez Johanna Burgallera budynek ratusza zawierał w swych murach fragmenty starszej budowli.

W końcu XIX w. szczegółowe plany nowego ratusza o formach odwołujących się do renesansu krakowskiego (realizacja postulatów

tworzenia architektury narodowej) zaprojektował Kazimierz Hołubowicz, uwzględniając w projekcie potrzebę zachowania świądków poprzedniego budynku. Jakkolwiek plany ratusza były opracowane łącznie z rysunkami roboczymi, nie doszło do ich realizacji. Przyjmuje się, że ratusz postawiony w 1898 został zaprojektowany przez lwowskiego nadradcę budowlanego Franciszka Skowrona. Skowron opublikował rysunki ratusza w Wiedniu, twierdząc, że „spowodował” jego powstanie. Nie jest to stwierdzenie autorstwa budynku, który ostatecznie otrzymał formę zgodną z regułami historyzującej architektury urzędowej. Pracami budowlanymi kierował Franciszek Stążkiewicz. Sztukaterie i elementy betonowe wykonywali Piotr Harasimowicz ze Lwowa i rzeźbiarz Parliński, zaś elementy kamienne – rzeszowski kamieniarz Franciszek Janik. Heraldyczny orzeł, umieszczony nad wschodnią elewacją budynku, wykonany był przez Jana Dascheka ze Lwowa. Dekoracja malarska wielkiej sali posiedzeń była autorstwa malarza ze Lwowa, Szczurowskiego, witraże – Henryka Schapira. Prace kowalskie robił Michał Woźniak z Rzeszowa. Zegar pochodzi z lwowskiej firmy Komorowskiego. Cegły na budowę dostarczała cegielnia Ludwika Holzera. Dachówki sprowadzano z fabryki w Niepołomicach, zaś kafle z Krakowa, od Nieźwiedzkiego. Ozdobne parkiety pochodziły z fabryki Potockich w Kamionce, a płytki kamionkowe na posadzki sprowadzono z Pragi. Prace zostały zakończone w 1900.

Podczas II wojny światowej ratusz uległ dewastacji, zwłaszcza zniszczono wystrój rzeźbiarski i malarski. Dalsze zubożenie budynku nastąpiło w II poł. XX w.

W l. 1993–96 przeprowadzono gruntowny remont, rekonstrukcję i modernizację wnętrza ratusza wg projektu wykonanego w rzeszowskiej Pracowni Sztuk Plastycznych pod kierownictwem Tadeusza Karysia. Wnętrza projektowali Jan Lubas i Bogusław Koziej, zaś witraże Irena Wojnicka.

Barbara Tondos

Encyklopedia Rzeszowa